

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Daha bir əsgərimiz şəhid oldu
yazısı səh.3-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 18 may 2016-cı il Çərşənbə № 107 (6428) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Azərbaycan və İranın Xəzərdə təlimləri haqda sensasion iddia

Tehran və Kreml İsrailin Xəzərdə baza yaratmasından şübhələnir, Bakını birgə əməkdaşlığa cəlb etmək Tel-Əvivə qarşı yönəlib?

yazısı səh.4-də

Mingəçevir İcra Hakimiyyəti nazirin dediklərini təkzib etdi

yazısı səh.3-də

Cəsədi 7 gün ermənilərdə qalan baş leytenantın qəhrəmanlıq hekayəsi

yazısı səh.12-də

"Eurovision-2016" ilə bağlı daha bir qalmaqal

yazısı səh.15-də

Qafqazın ən böyük kolbasa-sosis istehsalçısı olan şirkətdən reportaj

yazısı səh.10 və 11-də

Neft bazarı- iyulda yenidən kəskin ucuzlaşma ola bilər

yazısı səh.11-də

Vyana görüşü: nəticə ən çox kimin xeyrinədir?

yazısı səh.6-də

Tarif Şurası işıq və qazın qiymətini müzakirə etmir

yazısı səh.2-də

Dollar kreditləri problemi bitmir - yeni təkliflər var...

yazısı səh.14-də

Avropa Məhkəməsinə hakim müəmması

yazısı səh.6-də

YAP AKP-nin qurultayına çağırılmadı

yazısı səh.2-də

Yay da gəlir, turistlər də, bəs...

yazısı səh.13-də

Təhlükəli status-kvo ilə yola davam?

VYANA GÖRÜŞÜNÜN SİRLƏRİ: DANİŞIQ BAŞLADI, MÜHARİBƏ BİTMƏDİ...

Aprəl döyüşlərindən sonra prezidentlərin ilk təması Qarabağ konfliktinin dinc həll perspektivinə aydınlıq gətirmədi; iyun kritik ay olaraq qalır; Lavrovun "mərhələli həll" anonsunun pərdəarxası; Putinin müşaviri: "Hər şey Rusiyanın planı üzrə gedir..."

Mehriban Əliyevadan amnistiyaya müraciəti - minlərlə məhbus azad olunacaq

Təklif mayın 20-də müzakirə ediləcək; **Novella Cəfəroğlu:** "Maddələri amnistiyaya düşən siyasilər də..." yazısı səh.3-də

Keçmiş alay komandirindən şok açıqlamalar

yazısı səh.7-də

İlhamenin oğlu əməkdar artistə 4500 manat "atıb"-həbs təhlükəsi

yazısı səh.3-də

Sabir Rüstəmxanlı: "0 Məclisdə elə deputatlar gördüm ki...."

yazısı səh. 8 və 9-də

Mayın əvvəllərindən başlayaraq, amnistiya verilməyi barədə yayılan xəbərlər reallığa çevrilməyə başlayır. Belə ki, deputat, Azərbaycanın birinci xanımı, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyeva 28 May - Respublika Günündə yeni amnistiya aktının qəbul olunması ilə bağlı Milli Məclisə müraciət edib.

Bu barədə parlamentin sədrinin birinci müavini Ziyafət Əsgərov Milli Məclisin mayın 17-də keçirilən iclasında məlumat verib. Bu, ölkənin birinci xanımının parlamentə amnistiya ilə bağlı etdiyi 4-cü müraciətdir. 10 min nəfəri əhatə edəcək amnistiya aktı qəbul olunacağı təqdirdə 3500 nəfər məhkum azadlığa çıxacaq. M.Əliyevanın müraciətinə Milli Məclisin mayın 20-də keçiriləcək növbəti plenar iclasında baxılacaq.

M.Əliyevanın müraciəti geniş müzakirələr doğurmaqla yanaşı, gündəmi də dəyişib. Əksəriyyət bununla Azərbaycanı siyasi məhbus probleminin birdefələk aradan qaldırılacağı və ölkəmizin Qərblə münasibətlərini daha da yaxşılaşdıracağını düşünür.

"Yeni Müsavat" vasitəsilə iki dəfə Mehriban Əliyevadan amnistiya təşəbbüsü ilə çıxış etməyi xahiş edən hüquq müdafiəçisi Mirvari Qəhrəmanlı birinci xanıma təşəkkür etdi: "İlk növbədə bu təklifi ictimailəşdirən "Yeni Müsavat" qəzetinə təşəkkür edirəm. Çünki bu istiqamətdə geniş rəy formalaşdırmaq üçün böyük işləriniz oldu. Bunun böyük əhəmiyyəti var. Mehriban xanıma çox minnətdaram. Artıq 4-cü dəfədir ki, belə təklif irəli sürür. Bundan əvvəl də Leyla və Arif Yunusların ölkədən çıxmaları təşəbbüsünü irəli sürmüşdü. Arzu edərdim, bu amnistiya elə verilsin ki, siyasilərə də şamil olunsun. İlqar Məmmədov, Xədicə İsmayıl və digərləri

Mehriban Əliyevadan

amnistiya müraciəti-minlərlə məhbus azad olunacaq

Təklif mayın 20-də müzakirə ediləcək; **Novella Cəfəroğlu:** "Maddələri amnistiyaya düşən siyasilər də..."

azad olunsun. Qadınlar və yeniyetmələrin daha çox azad olunmalarına sevinərdim. Çünki həbsxana qadın yeri deyil, yeniyetmələrin gələcəyi isə qarşıdadır. Onlar bizim gələcəyimizdir. 3500 insan azad olunacaq, normal həyata qovuşacaqlar. Buna sevinməmək olmaz. Bu dəfə rahatlıqla deyə bilərik ki, minlərlə məhbus ailələrinə qovuşacaq. Bu sənədi hazırlayan insanlardan xahiş edərdim ki, bu dediklərimi nəzərə alsınlar".

M.Qəhrəmanlı siyasi məhbus probleminin aradan tamamilə qaldırılmasını biləcəyini də vurğuladı: "Burada problem bir si-

Mirvari Qəhrəmanlı: "Təklifi yerinə yetirənlər dövlətimizi sevən şəxslər olsunlar ki..."

yasi məhbusu bir təşkilatın siyasi hesab etməsi, digərinin etməməsi ola bilər. Həbs edilənlərin hamısını siyasi və vicdan məhbusu saymaq olmaz. Beynəlxalq təşkilatların, Avropa Şurasının bununla bağlı tələbləri ilə tanış olmaq lazımdır. Hazırda bəzi siyasilərin məhkəmə prosesləri gedir. Həbs-qətimkan qərarı seçilən-

lər var. Bu şəxslər siyasi məhbus siyahısına düşüblər. Bütövlükdə bu tipli məhbusların azad edilməsi Azərbaycan üçün böyük önəm kəsb edir. Böyük amnistiyanın verilməsi Azərbaycanla bağlı bir çox problemlərin həllinə kömək edə bilər. Mehriban xanım gözəl təklif verib. Gərək bu təklifi yerinə yetirənlər dövlətimizi sevən şəxslər olsunlar ki, amnistiya dövlətimizə uğur gətirsin".

İnsan Haqları üzrə Birgə İşçi Qrupunun üzvü Novella Cəfəroğlu

Daha bir əsgərimiz şəhid oldu

Münaqişəyə dair danışıqlara məhəl qoymayan Ermənistan tərəfindən atəşkəs rejiminin pozulması nəticəsində əsgərimiz şəhid olub. Lent.az Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidmətinə istinadən xəbər verir ki, atəşkəs rejiminin pozulması nəticəsində mayın 17-də Silahlı Qüvvələrimizin hərbi qulluqçusu, əsgər Tahirli Natiq Namiq oğlu şəhid olub. Müdafiə Nazirliyinin rəhbərliyi şəhidin yaxınlarına, əzizlərinə dərin hüznü başsağlığı verir və səbr diləyir!

Dərhal görülən tədbirlər nəticəsində qarşı tərəfin canlı qüvvəsi məhv edilib.

Cəbhə xəttində şəhid olan əsgər Natiq Tahirlinin feysbukdakı son statusu "Hələlik" sözündən ibarət olub. Lent.az xəbər verir ki, 28 oktyabr 1997-ci ildə anadan olmuş Natiq bir müddət əvvəl məzuniyyətə gəlmiş və Bakıda dostları ilə görüşüb. O, sosial şəbəkədə 18 aylıq hərbi xidmət dövrünü 18 illik ömrünün "sezon finali" adlandırıb.

Mingəçevir İcra Hakimiyyəti nazirin dediklərini təkzib etdi

İcra hakimiyyəti başçısının müavini: "Yazılanlar yalandır..."

"Mingəçevir Su Elektrik Stansiyasında (SES) sızma var". Bunu ötən həftə jurnalistlərə açıqlamasında ekologiya və təbii sərvətlər naziri Hüseyn Bağirov deyib. Nazir anbarın ərazisində torpaq dambalarında su sızmalarının müşahidə olunduğunu bildirib: "Orada çox miqdarda suyun artması müşahidə olursa, ortaya müəyyən suallar çıxır. Bunu həmin dambaları idarə edən təşkilatlar daha yaxşı bilir və tədbirlər görürlər. Ola bilər ki, tədbirlər bir qədər vaxt aparsın". Bunları deyən nazir su sızmasının hansı problemlər yarada biləcəyini açıqlamayıb.

Bu məlumatların nə dərəcədə doğru olduğunu dəqiqləşdirmək üçün Mingəçevir İcra Hakimiyyəti ilə əlaqə saxladıq.

Mingəçevir İcra Hakimiyyəti başçısının müavini İlham İsmayilov musavat.com-a açıqlamasında yazılanların yalan olduğunu və su anbarında heç bir sızmanın olmadığını bildirdi: "Su anbarı "Azərənerji"də olub, sonra prezidentin sərəncamı ilə Fövqəladə Hallar Nazirliyinə verilib. Mən hər iki quruma müraciət etdim. Hər iki qurumdan bildirdilər ki, deyilənlər şayiədir, heç bir problem yoxdur. Fövqəladə Hallar Nazirliyi iki ilə yaxındır ki, orada bərkitmə işləri aparır. Bərkitmə işləri aparılan yer anbarın bəndi deyil. Anbarın bəndindən arxada olan təpə sahəsində aparılır ki, bunun da anbara heç bir dəxli yoxdur. Mingəçevir Su Elektrik Stansiyasına "Azərənerji" baxır. Mingəçevir Su Anbarına isə FHN nəzarət edir".

Əhalinin su anbarı yaxınlığında bağlılıqla məşğul olması məsələsinə də aydınlıq gətirən İ.İsmayilov bunun gerçək olmadığını dedi: "Yayılan məlumatlara görə, əhali guya su anbarının ətrafını zəbt edib, əkin-biçin işi aparır. Bu, tamamilə yalan məlumatlardır. Çünki orada mühafizə zolağı var. Ora yaxınlaşmaq, girmək mümkün deyil. Əhaliyə mühafizə zolağından xeyli aralıda, sovet dövründən qalan bağlılıq sahələri verilib. Onun da su anbarı ilə heç bir əlaqəsi yoxdur".

□ Günel MANAFLI

"Müharibə bitənə qədər magistrələrə möhlət hüququ verilməyəcək"

Mayın 17-də Milli Məclisdə "Elm haqqında" qanun layihəsi ikinci oxunuşda müzakirəyə çıxarılıb

APA-nın xəbərinə görə, layihə barədə məlumat verən Milli Məclisin Elm və təhsil komitəsinin sədri İsa Həbibbəyli bildirib ki, magistratura təhsilinin iki istiqamət (ixtisas və tədqiqat magistraturası) üzrə aparılması ilə bağlı maddə "Elm haqqında" qanun layihəsindən çıxarılıb. Magistratura təhsilinin iki istiqamət üzrə aparılmasını əhəmiyyətli hesab edən İ. Həbibbəyli əlavə edib ki, II oxunuş üçün yenidən müzakirələr zamanı həmin maddənin layihədən çıxarılmasına qərar verilib: "Bu maddə "Təhsil haqqında" qanun üçün daha əhəmiyyətlidir. Ona görə maddəni "Təhsil haqqında" qanuna əlavə və düzəlişlər kimi etmək fikrindəyik".

İ. Həbibbəyli bildirib ki, layihənin ən sonuncu variantı Azərbaycan elmi qarşısında qoyulan vəzifələri, müasir çağırışları yerinə yetirməyə imkan verir: "İlk dəfədir ki, layihəyə elmdə sahibkarlıq, elmi innovasiya haq-

qında maddələr daxil edilib. Həmçinin ilk dəfə AMEA-nin üzvlüyü elmi rütbə hesab edilib. Elmlər doktoru elmi dərəcə olsa da, AMEA-nin müxbir üzvi, həqiqi üzvlüyü elmi rütbə hesab edilmirdi".

"Elm haqqında" qanun layihəsinin bundan əvvəlki variantına görə, magistratura pilləsində təhsil peşəkar məqsədlər üçün ixtisas magistri və elmi fəaliyyətə məşğul olmaq üçün tədqiqat magistri üzrə həyata keçirilir. Tədqiqat magistri dərəcəsinə malik olan şəxslərə elmi tədqiqat və elmi-pedaqoji fəaliyyətə məşğul olmaq, doktoranturaya daxil olmaq üstünlüyü verilir. Qanun layihəsində Azərbaycan elmi innovasiya fəaliyyətini həyata keçirən bütün təhsil peşəkar məqsədlər üçün ixtisas magistri və elmi fəaliyyətə

qanun layihəsində Azərbaycan elmi innovasiya fəaliyyətini həyata keçirən bütün təhsil peşəkar məqsədlər üçün ixtisas magistri və elmi fəaliyyətə

təklif edilir. Layihəyə əsasən, elmi innovasiya sahəsində dövlət siyasətinin əsas istiqamətlərindən biri rəqabətqabiliyyətli, yüksək texnologiyalara əsaslanan istehsal sahələrinin yaradılmasında iştirak etməklə, dövlət sifarişli ilə yaradılmış milli innovasiya məhsullarının zəmanətli satış bazarlarının təmin edilməsi və xarici bazarlara çıxışının həvəsləndirilməsi və himayə edilməsidir.

Azərbaycanda elm və təhsil müəssisələrinin magistratura və doktoranturalarında əyani təhsil alanlara təhsilin fasiləsizliyini təmin etmək məqsədilə həqiqi hərbi xidmətdən möhlət hüququnun verilməsi məsələsi də "Elm haqqında" qanun layihəsindən çıxarılıb. İ. Həbibbəyli deyib ki, Azərbaycanda müharibə şəraiti bitənə, sülh sazişi imzalanana qədər gənclər hərbi xidmətdən kənar qala bilməzlər. Bakalavrlar yalnız hərbi xidmət keçdikdən sonra magistratura-da təhsillərini davam etdirə bilərlər. Komitə sədri deyib ki, təhsil kreditlərinin verilməsi və təhsil alanın borcunu əmək fəaliyyətinə başlayarkən ödəməsi də qanun layihəsində əksini tapıb. Bu, doktorantura üçün nəzərdə tutulub, gələcəkdə magistratura üçün də tətbiq edilə bilər.

İlhamənin oğlu əməkdar artistə 4500 manat "atıb"

Firuzə İbadova onun barəsində baş prokurora və DİN rəhbərinə şikayət edib

Əməkdar artist Firuzə İbadova xalq artisti İlhamə Quliyevanın oğlu Orxan Nadirov barəsində Baş Prokurorluğa şikayət edib. Lent.az-a açıqlama verən F.İbadova bildirib ki, O.Nadirov onun 4500 manatını qaytarmadığına görə bu addımı atıb: "Həzrətə özümü elə də yaxşı hiss etmərəm. Jurnalistlərdən çox xahiş edirəm ki, bu mövzu barədə mənə daha sual verməsinlər. Çünki hazırda iş gedir. Orxana dedim ki, pulumu qaytarmasan, Baş Prokurorluğa şikayət edəcəm, o da dedi ki, "ver". Mən də buna görə üç gün öncə onun barəsində şikayət ərizəsini yazdım. Daha bundan sonra heç kim mənə narahət etməsin".

F.İbadova onu da əlavə edib ki, O.Nadirova görə şəxsən baş prokuror Zakir Qaralova və daxili işlər naziri Ramil Usubova müraciət ünvanlayıb.

Qeyd edək ki, F.İbadova lent.az-a açıqlamasında bildirmişdi ki, O.Nadirov dostu Vüqar Bəkirova birgə ondan 7 min manat pul alıblar və həmin məbləğin 2500 manatını qaytarıblar.

AXC-nin hakimiyyətə gəlməsində Heydər Əliyevin rolu olub?

Arif Hacı: "Bu cür fikirlərin əsası yoxdur"

Keçmiş SSRİ respublikaları sırasında ilk məxməri inqilabdan 24 il keçdi. 1992-ci ilin martında prezident vəzifəsindən istefa verən Ayaz Mütəllibov 1992-ci il mayın 14-də qəflətən geri dönmüş, Ali Sovetin tribunasiyadan özünü prezident elan etmişdi. Mütəllibovun bu qayıdışı o dövrdə əsas müxalif qüvvə olan AXC-nin çox ciddi təzyiqlə qarşılanmışdı. AXC-nin təşkilatçılığı ilə Ali Sovetin qarşısında mitinqlər başlanmış və mayın 15-də Mütəllibovun ikinci dəfə gedişinə nail olunmuşdu.

Mütəllibovun gedişindən iki gün sonra Ali Sovetin sədri Yaqub Məmmədov da istefa verdiyindən ölkədə faktiki olaraq prezident postu və o zamanlarda ikinci şəxs sayılan Ali Sovetin sədri vəzifəsi boş qalmışdı. Bu səbəbdən mayın 17-də Ali Sovetə sədr seçkisi keçirildi. Seçiləcək şəxs iyunun 7-də keçiriləcək prezident seçkilərinə - ölkə prezidenti müəyyənləşənədək prezident səlahiyyətlərini də icra edəcəkdi. Mayın 17-də Ali Sovetə AXC-nin namizədi İsa Qəmbər sədr seçildi.

Dünən həmin hadisədən 24 il keçdi. Bu qədər uzun bir zaman keçməsinə baxmayaraq həmin günlər baş verənlərlə bağlı yeni-yeni informasiyalar, yanaşmalar ortaya çıxır. Bugünlərdə əməkdaşımızla söhbət edən keçmiş AXC fəallarından biri deyib ki, əslində AXC-nin 1992-ci ildə hakimiyyətə Ali Sovetdən gəlməsində həmin dövrdə deputat və Naxçıvan Ali Məclisinin sədri işləyən mərhum Heydər Əliyevin köməyi olub. Mayın 17-də Ali Sovetə sədr seçkisi gündəliyə salınan zaman Heydər Əliyevin də namizədliyi irəli sürülüb. Lakin namizədliyinin irəli sürülməsinə Naxçıvanda yaşayan Heydər Əliyevin razılığını almaq mümkün olmayıb.

Haqqında söhbət gedən dövrdə AXC-nin rəhbərlərindən biri və deputat olan hazırkı Müsavat başqanı Arif Hacı-lı isə hadisələri belə xatırlayır: "1992-ci ilin fevral-may aylarında Xalq Cəbhəsinin qəbul etdiyi qərarları bu yaxınlarda bir daha gözəndirirdim. Tam əminliklə deyirəm ki, 1992-ci ilin fevral-may aylarında mümkün olan ən düzgün qərarları qəbul edib. Bu qərarlardan biri də Ayaz Mütəllibovun konstitusiyaya çevrilişinə yol verərək hakimiyyəti qeyri-qanuni zəbt etməsinə müqavimət göstərmək və konstitusiyaya quruluşunu bərpa etmək barədə qərar idi. Maraqlı cəhətlərdən biri ondan ibarət idi ki, elə həmin anda ölkədə siyasi təşkilatların fəaliyyətinin ləğvi edilməsi, sərbəst toplaşmaq azadlığı hüququnun, azad mətbuat orqanlarının ləğvi, seçki kampaniyasının dayandırılması barədə konstitusiyaya zidd qərarlar qəbul edildi. Mayın 15-də Xalq Cəbhəsinin çağırışı ilə yüz minlərlə insan parlamentin üzərinə yürüyərək konstitusiyaya quruluşunu bərpa etdi. AXC-nin o dövrdə parlament spikerliyinə namizədi İsa Qəmbər idi. Şübhəsiz ki, həmin inqilabi prosedən sonra AXC-nin irəli sürdüyü namizədin spiker seçilməsi tamamilə təbii idi. Müəyyən siyasi məqsədlərlə Heydər Əliyev tərəfdarları onun da namizədliyini irəli sürdülər, namizədliyinin bülletənə salınmasını tələb etdilər. Halbuki qanuna görə, parlamentin spikerliyinə namizəd verilən şəxsin buna razılığı olmalı idi. O zaman bizim tələbimizlə bir komissiya yaradıldı və oraya spikerin müavini Ziyad Səmədzadə, Heydər Əliyevin yaxın adamları Arif Rəhimzadə, Samur Novruzov, Eldar İbrahimov daxil oldu. Demokratik blok tərəfindən isə bu komissiyaya mənim, Pənah Hüseynin və İxtiyar Şirinovun namizədliyi verildi. Bizim üzərimizə qoyulan vəzifə Heydər Əliyevlə telefon əlaqəsi yaradıb onun parlament spikerliyinə namizəd olub-olmaması barədə fikrini öyrənmək idi. Biz Ziyad Səmədzadənin kabinetindən Naxçıvan Ali Məclisinə zəng verdük. Oradan Heydər Əliyevin işdə olmadığını, evdə olduğunu bildirdilər. Eldar İbrahimovla Arif Rəhimzadə Heydər Əliyevin evinə zəng etdilər. Evdən isə Heydər Əliyevin Ali Məclisdə olduğunu dedilər. Yenidən Ali Məclislə əlaqə saxladıqda onun müşavirədə olduğunu və telefona gəlmək imkanının olmadığını bildirdilər. Heydər Əliyevdən namizədliyi ilə bağlı onun özündən cavab almaq mümkün olmadığı üçün namizədliyi bülletənə daxil edilmədi. Odu ki, Heydər Əliyevin guya AXC-nin hakimiyyətə gəlməsi üçün spikerliyə öz namizədliyini irəli sürməyi barədə deyilənlər əsassızdır".

□ E.SƏYİDAĞA

İran və Azərbaycanın hərbi dəniz qüvvələri Xəzər dənizində birgə hərbi təlimlər keçirə bilər. Bu barədə İranın "Tesnim" xəbər agentliyinə İran Hərbi Dəniz Qüvvələrinin komandanı Qulam Rıza Biğam deyib. Xəzər donanması komandanı deyib ki, İran Azərbaycanla sıx əlaqələrə malikdir və Tehran, həmçinin Xəzər regionunun digər ölkələri ilə dənizin hövzəsində birgə təlimlərin keçirilməsinə dair saziş üçün əməkdaşlıq edir.

Qeyd edək ki, Biğam bu açıqlamaları Moskvada Rusiya ilə Xəzərdə hərbi əməkdaşlıq mövzusunda danışıqlar aparıb geri döndükdən sonra verib. İran və Rusiya Xəzərdə dəniz donanması üçün texniki əməkdaşlıq, dənizdə xilasetmə əməliyyatlarının keçirilməsi və təcili yardım göstərilməsi kimi sahələrdə əməkdaşlığı nəzərdə tutur.

İranda Xəzər hərbi qüvvələrinin təlimlərinə Azərbaycanı da cəlb etməsi ilk baxışdan qəribə görünməyə bilər. İki ölkə arasında sıx əməkdaşlıq var və Xəzərdə birgə təlimlərin keçirilməsi bu mənada qeyri-adi hadisə sayıla bilməz.

Ancaq məsələ ondadır ki, İran Xəzərdə ruslarla birgə təlimlər keçirəcək və iki ölkə arasında Xəzərdə yaxından əməkdaşlıq istəkləri var. Maraqlıdır ki, indi bu təlimlərə İran Azərbaycanı da qatmaq istəyir. Doğrudanmı, Xəzərdə artıq yeni daha güclü təhdidlər yaranıb ki, bu məqsədlə 3 ölkənin - Rusiya, İran və Azərbaycanın birgə təlimlər keçirməsinə ehtiyac yaranıb?

Məlum olduğu kimi, Xəzərdə cəmi 5 sahil ölkə var. Bunların arasında hər hansı münafişə və ya qarşıdurma ehtimalları belə yoxdur. Daha əvvəl Azərbaycan və Türkmənistan, eləcə də Azərbaycan və İran arasında gərginlik olsa da, indi bunların heç biri yoxdur. İran özü Azərbaycanla birgə təlimlər keçirmək istəyir. Deməli, təlimlərin daha alt qatda yatan ciddi səbəbləri var. Bəs o səbəb nədən ibarətdir?

Məsələ ondadır ki, İran və Rusiya 6-cı ölkənin Xəzərə daxil olmasından narahatdır. Bu mövzuda Rusiya və İran ortaq mövqedədir, üstəlik, digər hövzə ölkələri, yəni Qazaxıstan və Türkmənistan da bu məsələdə Rusiya və İranla həmfikir, yəni onlardan elə də təhlükə görünür. Beləliklə, yeganə narahatlıq yaradan ölkə şübhəsi Azərbaycan üzərində qalır. Məsələ ondadır ki, əsrin əvvəllərində İran və Azərbaycan arasında Xəzərdə yaranan gərginliyin açıqlanmayan səbəblərindən biri də Xəzərdə Azərbaycan bayrağı altında Qərb ölkələrinin kəşfiyyat gəmilərinin üzməsi idi...

İndi isə İran və Rusiyada Xəzərə Azərbaycan üzərindən xarici ölkələrin kəşfiyyat qurğularının çıxarılması ehti-

Azərbaycan və İranın

Xəzər təlimlərinin sirri

Tehran və Kreml İsrailin Xəzərdə baza yaratmasından şübhələnir; Bakını birgə əməkdaşlığa cəlb etmək Tel-Əvivə qarşı yönəlib?

malından narahatlıq var. Amma söhbət heç də sıradan bir ölkədən deyil, İsraildən gedir. İran üçün hər zaman ən təhlükəli məsələ Azərbaycanla İsrail arasında olan hərbi və kəşfiyyat sahəsindəki əməkdaşlıqdır.

İranda xüsusən də son illərdə yayılan fikrə görə, Xəzərdə də İsrail-Azərbaycan əməkdaşlığı mövcuddur. Hətta gəzən söhbətlərə görə, İsrail Xəzərdə kəşfiyyat bazası yaradıb və Azərbaycanın aldığı iddia olunan raket və müasir texnologiyaların bir hissəsi məhz bu bazalar üçün nəzərdə tutulub. İsrail bu baza vasitəsilə Xəzərdə İrana qarşı kəşfiyyat və terror-təxribat fəaliyyətləri həyata keçirə biləcək. Təbii ki, İsrailin əsas hədəfi İrandır, ancaq indi Rusiya da Xəzərdə kənar ölkənin olmasını istəmir. Bu səbəbdən də bu məsələdə Tehranla həmfikir. Eyni zamanda Moskva Tehranın bu narahatlığını Bakını sıxışdırmaq üçün əlavə fürsət olaraq gördüyü üçün İranla Xəzər mövzusunda ortaqdır.

Sırr deyil və İran bunu gizlətmir ki, Bakı ilə Tel-Əviv əlaqələri Tehranı çox qıcıqlandırır. Hətta daha əvvəl məhz bu amil Azərbaycan və İran arasında gərginliyə səbəb olmuşdu. Məsələ ondadır ki, Azərbaycanın İsraildən aldığı silahlarda dəniz hədəfləri üçün vurmaq üçün nəzərdə tutulan raketlər də var. İndi İranda və Rusiyada hesab edirlər ki, bu silahlarda Bakıya Xəzərdə lazım deyil, burda 3-cü qüvvədən söhbət gedə bilər. Buna

isə ən uyğun ölkə İsraildir. Çünki silahlarda İsrailə məxsusdur, ikincisi də Amerikadan daha çox İsrailin Xəzərdə yerləşmək, burdan İrana qarşı fəaliyyət göstərmək istəyi ola bilər.

Xatırladaq ki, Azərbaycanın İsraildən aldığı silahlarda gəmi əleyhinə hərəkət məsafəsi 36 km olan "Gabriel-522-x" raketlərinin olduğu haqda hələ bir neçə il əvvəl məlumat yayılmışdı. Alınan daha bir silah "Barak-8" sistemləri və onlar üçün 75 raket idi. Bu sistemin xarakteristikasında "Barak" raketinin hər biri təxminən 1,6 milyon dollar olduğu, 21,8 kiloqramlıq döyüş başlığı ilə birlikdə çəkisi 98 kq olduğu, uçuş məsafəsinin isə 10 km təşkil etdiyi qeyd olunurdu. RLS 360 dərəcə qət edir, raketlər isə hücumda olan gəmi əleyhinə və ya uçan raketləri 500 metr məsafədən vura bilər. Hər bir "Barak" sistemi (raketləri, radarı, kompyuterləri və qurğusu olan konteyner) təxminən 24 milyon dollar dəyəridir. Sistem təyyarələrə qarşı da səmərəlidir. "Barak" gəmilərdə və ya yük maşınlarında quraşdırıla bilər. İranda bu silah və sistemlərin Xəzərdə quraşdırıldığı, İrana qarşı istifadə olunacağı ilə bağlı narahatlıq var.

Yeri gəlmişkən, qeyd edək ki, İran buna qədər də bir neçə fakt üzrə İsrailin Azərbaycan ərazisindən İrana qarşı terror-təxribat həyata keçirdiyini iddia edib. Bunlardan birincisi, Tehrandan qətlə yetirilən İran nüvə fizik-

lərinin Azərbaycandan gələn şəxslər tərəfindən terror edilməsi idi. İkinci daha bir ciddi ittiham İranın nüvə mərkəzləri yaxınlığında kəşfiyyat uçuşları həyata keçirən İsrail məxsus pilotsuz uçan aparatların Azərbaycan ərazisindən havalanması idi. Bundan başqa, İran rəsmi mənbələrinin iddialarına əsasən, Bakıda təhsil alan və ya çalışan iranlılar burda İsrailin (Mossad) agentləri tərəfindən ələ alınır və bu adamlar vasitəsilə İsrail kəşfiyyatı İranın hərbi və nüvə fəaliyyətləri barədə ciddi məlumatlar toplaya bilər. İran rəsmiləri iddia edir ki, bu tələbələr bir çoxu İranda rəsmi vəzifə tutan şəxslərin övladları olduğu üçün İsrailə Bakıdan İran barədə ciddi məlumatlar ötürülür. Tehran indi açıq olmasa da, hələ də buna görə Bakıdan incikdir.

Ancaq məsələ ondadır ki, İran bu mövzularda görə Azərbaycanla açıq münafişəyə girmək istəmir. Əhmədiyədən dönməndə bu mövzu Bakı ilə Tehran arasında açıq münafişəyə səbəb olsa da, sonradan Tehran siyasətini dəyişdi. Son illərdə İslam Respublikası Azərbaycanla münasibətlərdə hərtərəfli yaxınlaşmaqla İsrailə əməkdaşlığın təsirini azaltmağa çalışır. Bu səbəbdən də İndi Tehran Bakıdan incikliyi açıq şəkildə bürüzə verə bilmir, bunun əvəzinə üstüörtülü eynəmlər və birgə əməkdaşlığa daha çox cəlb etməklə İsraili izolyasiya etməyə çalışır.

□ Kənan RÖVŞƏNOĞLU

Təhlükəli status-kvo ilə yola davam?

Apreldəki 4 günlük müharibədən sonra Qarabağ dair ilk sülh danışıqları baş tutdu. Mayın 16-da Vyana da ATƏT-in Minsk Qrupu həmsədrləri və həmsədr dövlətlərin - ABŞ, Rusiya, Fransanın xarici siyasət idarələrinin vasitəçiliyi ilə Azərbaycan və Ermənistan prezidentləri - İlham Əliyev və Serj Sərkisyan bir araya gəldi.

Vyana görüşü format etibarilə əvvəlkilərdən daha geniş olması ilə fərqlənsə də, onun nizamlama prosesində dərhal və hansısa mühüm nəticəyə gətirəcək barədə gözləntilər əslində böyük deyildi. Bu da onunla bağlı idi ki, aprel döyüşlərindən sonra münafişə tərəfləri arasında etimad atmosferi daha da zəifləmişdi və bir gündə dinc danışıqlarda sıyrışılı irəliləyişə nail olmaq real deyildi (Vyana da İlham Əliyevlə Serkisyanın bir-birinin əlini sıxması əzəliyədə çox şey deyir). Əsas diqqətin münafişə zonasında yeni müharibənin qarşısını almaq və etimad tədbirlərini gücləndirməyə yönəldiləcəyi deyilirdi və elə də oldu.

Görüşdən sonra ATƏT-in Minsk Qrupunun verdiyi bir neçə cümləlik bəyanat bunu təsdiq edir. "Azərbaycan və Ermənistan prezidentləri Qarabağ münafişəsinin sülh yolu ilə həllinə sadıq olduqlarını bildiriblər. Tərəflər aqressiyaları azaltmaq üçün qısa müddətdə ATƏT-in istintaq mexanizmləri üzərində işi başa çatdırmaq barədə razılaşıb" - bəyanatda bildirilir. Sənəddə həmçinin Azərbaycan və Ermənistan rəhbərliyinin iyunda növbəti danışıqların yerini və vaxtını müəyyənləşdirmək barədə razılığa gəldiyi qeyd olunur.

Görüş qapalı keçirildiyindən, detallar açıqlanmadığından onun yekunu ilə bağlı qəti fikir söyləmək sözsüz ki, çətinidir. Ola bilsin, detallar açıqlanmamaq haqda ümumi razılıq da mövcuddur. Həmin detalların nədən ibarət olduğunu yəqin ki, önümüzdəki həftələrdə və ya ayda biləcəyik.

Şübhə yox ki, Azərbaycan tərəfi, prezident İlham Əliyev Vyana təmaslarında aprel döyüşlərinə gətirən əsas səbəb - erməni işğalı haqda ətraflı şəkildə görüş iştirakçılarına bir daha məlumatlandırınb, konfliktin 22 ildir çözülməmiş qalmasında təcavüz faktını xüsusi qabardıb, status-kvonun əbədi qalmasının yolverilməzliyini və mümkün fəsadlarını qeyd edib. Bununla belə, görüşlə bağlı müəyyən qənaətləri sadalamağa dəyər.

Əvvəla, prezidentlərin budəfəki görüşündə də yazılı heç bir sənəd qəbul olunmayıb. Bu, o deməkdir ki, nə Bakı, nə də İrəvan öz üzərinə yeni heç bir öhdəlik götürməyib. Başqa sözlə, status-kvo hazırda yerində qalır. Demək, müharibə riskləri də dəyişməyib. Bəyanatda heç olmasa, ümumi şəkildə Azərbaycanın ərazilərinin işğal altında qalması faktının qeyd edilməməsi Vyana görüşünün müharibə risklərini azaltmayacağı qənaətini gücləndirir ki, zəiflətmir.

Doğrudur, insidentlərin monitorinqi ilə bağlı ATƏT sədrinin şəxsi nümayəndəsi Anji Kasprşkin fəaliyyətini genişləndirmək

Vyana görüşünün sirləri: danışıq başladı, müharibə bitmədi..

Aprəl döyüşlərindən sonra prezidentlərin ilk təması Qarabağ konfliktinin dinc həll perspektivinə aydınlıq gətirmədi; iyun kritik ay olaraq qalır; Lavrovun "mərhələli həll" anonsunun pərdəarxası; **Putinin müşaviri: "Hər şey Rusiyanın planı üzrə gedir..."**

nəzərdə tutulur. Ancaq aprel olayları göstərdi ki, indiyədək həyata keçirilən bu cür fəaliyyət böyük hərbi toqquşmaların qarşısını almaqda acizdir və Ermənistan işğal elədiyi torpaqlardan çıxmaq iradəsi ortaya qoymayınca, almaq gücündə olmayacaq.

İkincisi, prezidentlərin iyunda bir araya gəlməklə bağlı ilkin razılığı da şəksiz ki, vasitəçilərin müharibə riskini azaltmaq istəyi ilə bağlıdır. Hər halda əksər analitiklər məhz iyun ayında münafişə zonasında yeni və genişmiqyaslı hərbi toqquşma barədə xəbərdarlıqlar eleməkdə idilər.

Üçüncüsü və ən önəmlisi, Azərbaycan Vyana da müəyyən şifahi öhdəlik götürsə də - görüşün formatı bunu dikte edirdi - savş haqqını özündə saxlayır, yeni heç də öz əl-qolunu bağlamayıb. Hər halda, Bakının güzəştə gedəcəyi bir şey yox. Güzəşt etməli yeganə tərəf Ermənistandır. Əgər işğalçı ölkə iyunda da əraziləri boşaltmaq yönündə hərəketlilik göstərməsə, həmişəki kimi, vaxt uzatmağa çalışsa, o zaman Bakı "əsas silah" təzədən işə salmaqda tam haqlı görünəcək - yəqin ki, Azərbaycan xətində ermənilərin istədiyi monitorinq mexanizminin tətbiqinə imkan verməsin, yaxud buna şərtlə, müvəqqəti razı olsun.

O zaman bu müharibəyə Rusiya, ABŞ və Avropanın Suriya və Ukraynadan sonra yeni bir müharibə ocağı istəməməsi kimi

ortaq marağı da mane ola bilməyəcək. Yeri gəlmişkən, Vyana görüşündə üç həmsədr dövləti birləşdirən, onları XİN başçıları səviyyəsində bir araya gətirən təm marağ yox idi. Ancaq bu, əsla o anlamaya gəlmir ki, Azərbaycan öz maraqlarını həmin marağa qurban verməli və işğal rejiminə əbədi dözmə göstərməlidir. BMT-nin, Avropa Şurasının, Avropa Parlamentinin, digər mötəbər təşkilatların Ermənistanı təcavüzkar kimi tanıyan qətnamələrini hələ ki heç kim ləğv etməyib.

Başqa sözlə, Vyana danışıqları Azərbaycan əsgərinin müqəddəs missiyasını əlindən almadı. Bu missiya qalır və Qarabağ məsələsində son sözü də yəqin ki, o deyəcək. Təbii ki, işğalçı tərəf tezliklə konstruktiv mövqeyə vadar edilməsə...

Vyana görüşü ilə bağlı digər şərtlər də var. "ATƏT-in Minsk Qrupu həmsədrlərinin ortaq bəyanatı münafişənin həlli ilə bağlı əsas məsələnin mahiyyətindən daha çox detallarla zəngindir". Bu sözləri politoloq Elxan Şahinoğlu deyib (axar.az). Siyasi şərhçi görüşün yekunu ilə bağlı bəzi məqamları açıqlayıb: "Birincisi, Ermənistan danışıqları əvvəlki tek uzadarsa, Azərbaycanın qarşı tərəfə aprelde olduğu kimi gücünü göstərməkdən başqa alternativ yolu qalmayacaq. İkincisi, vasitəçilər insidentləri araşdırmaq istə-

yirlər. Insidentlərin araşdırılması Ermənistanın status-kvonu uzatmaq siyasətinə uyğundur. Məsələ də ondadır ki, biz işğalçı Ermənistan ordusunu Ağdam, Füzuli və digər istiqamətlərdə daim təzyiç altında saxlamasaq, İrəvan öz xoşu ilə işğal altındaki torpaqları boşaldarmı? Ermənistan hakimiyyəti Dağlıq Qarabağ ətrafındakı rayonları boşaltmaya qədər insidentləri araşdırılmasına razılaşmaq olmaz. Necə ki, işğal ortadan qaldırılmayana qədər snayperləri və ağır hərbi texnikanı da geri çəkə bilmərik. ATƏT-in bəyanatı imzalanan sənəd deyil, üzərimizə məsuliyyət qoymur. Ona görə də bəyanata riayət etmək kimi öhdəliyimiz yoxdur".

Politoloq Lavrovun açıqlamasına da toxunub: "Lavrov deyib ki, çox güman, tərəflər arasında vəziyyətin kifayət qədər gərgin olduğunu nəzərə alaraq, münafişənin nizanlanmasını mərhələli şəkildə həll etmək lazımlıdır. Bu cümlə o deməkdir ki, vasitəçilər Ermənistanı status məsələsini qabartmadan Dağlıq Qarabağ ətrafındakı ilkin olaraq 5 rayonun azad olunmasına razı sala bilərlər? Yaxın iki ayda bu cümlənin arxasındakı məntiqi görməliyik. Əgər əvvəlki tek Ermənistan hakimiyyəti ilkin olaraq 5 rayonun boşaldılmasını Dağlıq Qarabağın statusunu müəyyənləşdirəcək referendum tarixinə bərabər tutacaqsa, Lavrovun sözlərinin əhəmiyyəti olmayacaq, danışıqlar aprelədən əv-

vəlki vəziyyətinə qayıdacaq".

E.Şahinoğlu hesab edir ki, bütün hallarda Vyana görüşü bizə lazım idi: "Bütün dünya gördü ki, Azərbaycan nəticəsiz danışıqlardan bezib və işğal altındaki torpaqları azad etmək əzmindədir. Vyana bu əhval-ruhiyyənin daşıyıcısına çevrilməli idi. Ancaq Vyana danışıqlarının müddətdə Ermənistan heç bir addım atmazsa, növbəti görüşlər bizim əleyhi-mizə işləyə bilər. Çünki münafişənin həllində konkret addımlar atılmadan görüşlərin davamı, dövlət başçısı İlham Əliyevin dediyi kimi, imitasiya xarakteri daşıyacaq. İmitasiya isə status-kvonun davamı deməkdir. Ona görə də sənəddəki hərbi silah əlində aprelde olduğu kimi möhkəm tutulmalıdır".

Politoloq Şahin Cəfərliyə görə, Vyana görüşü göstərdi ki, cəbhədə aprel döyüşlərinin nəticələri masadakı diplomatik prosesə təsir göstərməyib: "Yeganə təsiri odur ki, proses intensivləşib, amma intensivləşən dialoq bizim maraqlarımız çərçivəsində gəlmir. Təmas xətində beynəlxalq müşahidə mexanizminin qurulması Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin əl-qolunu bağlaya-

lazım idi? Bizim hədəfimiz odur ki, həmsədrlər əmin olsunlar - biz nə status-kvonu saxlamaq istəyirik, nə əbədi müharibə" - Serkisyan bildirib.

Lakin onun iddiasına görə, Azərbaycan təmas xətində monitorinq vasitələrinin yerləşdirilməsinə razılıq verərkən erməni qoşunlarının çıxarılması şərtini irəli sürməyib. Serkisyan deyib ki, çox qısa zamanda ATƏT-in monitorinq missiyasının tərkibi genişləndiriləcək. Avadanlıqlara gəldikdə isə onun sözlərinə görə, bu, növbəti görüşə qədər quraşdırılmalıdır.

Xatırladaq ki, təmas xətində atəşkəsə nəzarət etmək üçün videomüşahidə kameralarının yerləşdirilməsini əvvəlcə ermənipərəst amerikalı kongresmenlər irəli sürüb. Amerikadakı erməni lobbisi bu ideyanın Dövlət Departamenti tərəfindən rəsmən ortaya qoyulmasına nail olub. Azərbaycan indiyədək təmas xətində insidentlərin araşdırılması mexanizmini qəbul etmədi və bildirdi ki, belə mexanizm ancaq status-kvonu saxlamağa xidmət edir.

Rusiyalı tanınmış politoloq, prezident Vladimir Putinin etibar-

lı şəxsi Sergey Markov isə prezidentlərin görüşünü "Kazan formulu"nun reallaşmasına doğru uzun yolda proloq adlandırır. "Əldə olunan anlaşmalardan biri təmas xətində baş verənlərə bağlı monitorinq sisteminin yaradılmasıdır. Bu addım qoşunların qarşı-qarşıya durduğu yerlərdə hərbi gərginliyin azalmasına imkan verəcək. Ancaq bunun ardınca başqa addımlar, yeni danışıq raundları gəlməlidir. Hansı danışıqlar zamanı ki, əvvəlcə çox kiçik anlaşmalar olacaq, amma 5-6-cı görüşdə ehtimal ki, "Kazan formulu" üzrə razılığa çıxmaq üçün qətiyyətli səyləri görə biləcəyik. Bu planın mahiyyətini isə - Dağlıq Qarabağ ətrafındakı rayonların azad edilməsinin Ermənistan və Dağlıq Qarabağın blokadasını götürməyə dəyişmə təşkil edir. Hər şey elə buna doğru gedir. Odur ki, bu görüş olduqca vacib idi - hətta heç bir razılıq əldə olunmasa belə: çünki Vyana görüşü danışıqları bərpa etməyə imkan yaratdı", - deyə politoloq görüşün yekunlarını "Vestnik Kavkaz" nəşrinə şərh edərkən bildirib.

Bununla belə, o, müharibə risklərinin hələ ki yüksək olduğunu da qeyd edib. "Aydın ki, əgər bunun ardınca heç bir ciddi irəliləyiş əldə olunmasa, təmas xətində hərbi əməliyyatlar bərpa olunacaq. Hələ ki münafişə zonasında situasiya dəyişməyib" - Putinin müşaviri vurğulayıb.

□ **Analitik xidmət**

Bahalı maşında təvazökar oğlan

Samir SARI

Xəbər belədir: Bakıda 10 00 0... nömrə nişanlı bahalı "Ferrari" şütüyür və avtomobilin sürücüsü intizamlıdır, qaydaları pozmur, dönmə signalından istifadə edir, ara məsafəsi saxlayır.

Mədəni ölkələrin oxucuları bu cümlələri oxuyub çarşar, mat qalar, ingiliscə "anlamadım" deyər və axırda da böylə əlavə edər: "Bəs nə cür olmalıdır ki? Məgər avtomobil bahalıdırsa, onun sürücüsü yol-hərəkət qaydalarını riayət etməyə bilər?"

Ancaq bu ölkədə heç kəs o sualı verməz. Çünki burada hamı bilir, maşın bahalıdırsa, hətta orta qiymətədirsə, onu sürən məmurursa, yaxud məmur övladı, məmur qohumudursa, yol-hərəkət qaydaları onluq deyil. O istəsə, dönmə signalından istifadə etməz, ara məsafəsi saxlamaz, önündəkinin belinə çıxar, yaşayış məntəqəsinin içiyə saatda 120 ilə sürər, qırmızı işıqdan düz keçər, yolun ortasında saxlayıb tıxac yaradar və sair və ilaxır pozuntular edər.

Bəs buna görə onu cəzalandırmazlar? Bu sualı ölkəmizə nabeləd olan əcnəbi versə, aşağıdakı kimi cavab alar: "Onları kim cəzalandıra bilər? Saxlayan olsa, düşüb döyər, təpiyin altına salar, irad bildiren olsa, var-yoxuna söyər, şikayət edib işdən çıxartdırarlar".

Bəs müşahidə kameraları onların pozuntularını qeydə almırmı? Alır, əlbəttə alır, kameralar hər şeyi saniyə-saniyə qeyd edir. Amma qaydapanlar hansı yollarla o qeydləri sildirir və cərimə ödəmirlər. Bu işlər belədir.

Ona görə də biz hansısa "Ferrari" yiyəsinin öz avtomobilini qayda pozmadan idarə etdiyini görəndə bu sadəlikdən, mədəniyyətdən rıqqətə gəlirik, qəhərlənirik, gözümüz dolur, minnətdarlıq duyğusu baş qaldırır, həmin qəhrəmanı tapmaq, ona təşəkkür bildirmək istəyirik.

Hətta yaxşı olar ki, jurnalistlərimiz o qanacaq-qabiliyyətli, insanpərvər, təvazökar sürücünü tapsınlar, onun özü haqqında, ona tərbiyə verən anaya, bu sadə oğlana bahalı maşın alan ataya dair reportaj hazırlasın. Gözəl başlıqlar da vermək olar: "Yarım milyonluq "Ferrari"nin sadə sürücüsü danışdı"; "Bahalı avtomobilin təvazökar sahibinin anası danışdı"; "Ölkədəki ən bahalı avtomobilin yiyəsinin atası danışmaq istəmədi"; "Təvazökar sürücünün qardaşı: "Mən "Ferrari" istəmirəm, 18 yaşım tamam olanda atam mənə "Maybaks" alacaq" və s.

Belə gənclərimiz azdır, biz onların qədrini bilməliyik, onları tərifləməli, təbliğ etməliyik, başqalarına nümunə göstərməliyik. Qoy başqaları da, "Buqatti", "Porşe", "Gallendevagen" sürənlər də onlara oxşamağa çalışsınlar.

Yoxsa vallahi, "Ferrari"dən on dəfə ucuz (07-dən on dəfə baha) maşınlarını küçədə bağırda-bağırda sürən, yol qaydası, qırmızı işıq-filan saymayan o qədər sürücü var ki, çatdırıb nömrələrini də yazmaq mümkün olmur - bir görünür, yox olurlar, bircə havada tüstüləri qalır.

Onlara baxanda dönmə signalından istifadə edən, təhlükəsizlik kəməri qurşayan, sağa və sola dönərkən piyadalara yol verən, ötmə əməliyyatını düzgün yerinə yetirən sürücünün ölənlərinə Allah rəhmət eləsin. Hiss olunur ki, adam ailə tərbiyəsi alıb. Ya tərbiyəsiz olsaydı...

Düzdür, söhbətin bu yeri bir azca Vitya dayının lətifəsinə oxşayır, amma yenə də... Vitya dayının anektodu isə belədir. Saşa və Vova səkidə oturub əlindəki bıçaqla qarpız kəsib yeyən Vitya dayıya baxırlar. Saşa Vovaya deyir ki, görürsən, Vitya dayı necə humanist insandır. Vova soruşur ki, nəyə görə elə düşünürsən. Saşa cavab verir: "Görmürsən, əlində bıçaq var? İstəsə başımızı kəsər, amma kəsmir, çünki humanistdir".

İndi Saşanın sözü olmasın, görürsünüzmü, necə humanist sürücülər var, istəsələr bahalı maşınlarıyla belimizdən keçərlər, amma keçmirlər. Kim bilir, bəlkə də yarım milyonluq maşına hayıfları gəlir...

Prezidentlərin Vyana görüşü, nəhayət, baş tutdu. Xəbər verildi ki, görüşlə bağlı ATƏT-in Minsk Qrupu həmsədrləri bəyanat yayıb. Bəyanatda sülh danışıqlarının bərpası və təmas xəttində etimad tədbirlərinin gücləndirilməsi vacibliyi qırmızı xətt kimi keçir. Eyni zamanda gələcək prezidentlərin növbəti görüşünün təşkili haqqında razılıq əldə olunduğu qeyd edilir.

Vyana görüşünün nəticələri barədə siyasi və hərbi ekspertlər, siyasi partiya sədrləri öz mövqelərini bildirdilər.

"Dağlıq Qarabağın azərbaycanlı icması" İctimai Birliyinin sədri, Şuşa Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Bayram Səfərov deyib ki, Dağlıq Qarabağ probleminin həlli istiqamətində danışıqlar davam etdirilməlidir, bu danışıqlardan nəse gözləmək olar: "Ancaq Ermənistanla danışıqlar qısamüddətli olmalı və azərbaycanlılar işğal olunmuş torpaqlara qayıtmalıdır. Prezidentlərin növbəti görüşünün iyunda keçirilməsi nəzərdə tutulur. Gözləyək, görək nə olacaq".

Müsavat Partiyasının başqanı Arif Hacıli isə bildirdi ki, danışıqların mahiyyəti barədə ictimaiyyətə dəqiq məlumat verilməyib: "Biz prosesin şəffaf aparılması və xalqa müzakirələr barədə ətraflı məlumat verilməsini tələb edirik. İkincisi, biz əvvəldən demişik ki, Azərbaycan hakimiyyəti bu məsələdə təşəbbüskarlığı ələ almağa çalışmalıdır, diplomatik fəallığı artırmalıdır ki, Qarabağ məsələsi ilə əlaqədar şərtlər irəli sürə bilsin. Əsas şərtlərdən biri Minsk

Vyana görüşü: nəticə ən çox kimin xeyrinədir?

"Hakimiyyət aprelədə cəbhədə əldə olunmuş uğurları danışıqlar masası arxasında əldən verməməlidir"

Qrupu həmsədrləri tərkibinin Azərbaycanın mövqeyi nəzərə alınmaqla yenidən formalaşdırılmasının müzakirə edilməsi ola bilər. Hakimiyyət bu prosesə Azərbaycanın yaxın olan ölkələrin nümayəndələrini cəlb etməyə nail olmaq üçün çalışmalıdır. Hakimiyyət aprelədə cəbhədə əldə olunmuş uğurları danışıqlar masası arxasında əldən verməməlidir".

Hərbi ekspert Üzeyir Cəfərov isə hesab edir ki, Vyana görüşü əvvəlki danışıqlar kimi Qarabağdan daha çox ATƏT-ə və onun bivec "sülhəratma missiyasına" xeyir gətirib: "Yenə Qarabağ hesabına kişi olub

planın tərkib hissəsidir. Rusiya rəhbərliyi Azərbaycana sayğısızlıq, hətta xəyanət etdi. Əslində onlar heç bir danışıq-filan olmadan da öz vassalı və qulbəçəsi olan Ermənistanı başa sala bilərdi ki, siz BMT Təhlükəsizlik Şurasının 4 qətnaməsini 20 ildən çoxdur ki yerinə yetirmirsiniz. Bunu təcili etmək gərəkdir. Bu sözləri bir dəfə də dilinə gətirməyən Rusiyadan biz ədalət və səmimiyyət gözləməliyik. Bunların yeganə məqsədi vaxt udmaq və məsələnin həllini illərlə sonraya saxlamaqdır".

Hərbi ekspert hesab edir ki, münafiqəni həll edəcək bir qüvvə varsa, o da Azərbaycan Silahlı Qüvvələridir: "Kim nə deyir desin, yalnız və yalnız güc yolu ilə bu rus-erməni hoqqabazlarını, o cümlədən bunların nağıllarına inanan Amerika, Fransa və digər ölkələri başa salmaq mümkündür. Necə ki, aprelin əvvəllərində ordumuz bu biveclərə başa saldı ki, yetər artıq bu xalqın heysiyyəti və məniyyəti ilə oynadınız. Mənə elə gəlir ki, yetər artıq bu mənasız, məntiqsiz görüşlərdə bivec öz şərtlərini diklətənlər".

□ **Etibar SEYİDAĞA**

Avropa Məhkəməsinə hakim müəmması

Azərbaycanı Avropa İnsan Haqları Məhkəməsinə təmsil edəcək hakim hələ də kimliyinə aydınlıq gətirilməyib. Ötən il oktyabrın 31-dən etibarən səlahiyyət müddəti bitən hazırkı hakim Xanlar Hacıyevin yerinə Azərbaycan iki dəfə hakim təyin etməyə say göstərsə də nəticəsiz qalıb.

Azərbaycan hökuməti birinci dəfə 2015-ci ilin aprelində Avropa Məhkəməsinin hakimi vəzifəsinə üç namizəd irəli sürüb. Namizədlər Prezident Administrasiyasının Hüquq-mühafizə orqanları ilə iş şöbəsinin İnsan hüquqlarının müdafiəsi məsələləri sektorunun müdiri, Azərbaycanın Avropa Məhkəməsinə daimi nümayəndəsi Çingiz Əsgərov, Bakı Apelyasiya Məhkəməsinin hakimi Aygün Abdullayeva və 1 saylı Bakı İnzibati-İqtisadi Məhkəməsinin hakimi Vüsələ Baxışova olub. Amma AŞPA-nın Alt Komitəsi namizədləri qəbul etməyib və siyahını geri qaytarıb.

Azərbaycan ikinci dəfə bu ilin yanvarında hakimliyə namizədlərin siyahısını AŞPA-ya təqdim edib. Bu vəzifəyə Prezi-

Mirvari Qəhrəmanlı:
"Eldar Həsənov hakim olarsa..."

Səidə Qocamanlı:
"Azərbaycanda Xanlar müəllimi əvəz edəcək hakim tapılmır"

dent Administrasiyasının Hüquq-mühafizə orqanları ilə iş şöbəsinin sektor müdiri, Azərbaycanın İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsinə daimi nümayəndəsi Çingiz Əsgərovun, Bakı Apelyasiya Məhkəməsinin hakimi Sənan Hacıyevin və Elşənə Vəliyevanın namizəddliyi irəli sürülmüşdü. Lakin AŞPA-nın Alt Komitəsi ikinci dəfə də siyahını geri qaytarıb.

Bu səbəbdən Azərbaycanı Avropa Məhkəməsinə təmsil

edən hakim Xanlar Hacıyevin səlahiyyət müddəti artırılıb.

Hüquq müdafiəçisi Mirvari Qəhrəmanlı qəzetimizə açıqlamasında bu vəzifədə görmək istədiyi şəxsin adını açıqladı: "Xanlar Hacıyev bu vaxta qədər müxtəlif vəzifələr daşıyıb. İndiyə qədər onun barəsində mənfi fikirlərə rast gəlməmişəm. Bir şəxsin bu vəzifədə olması məni sevindirir. Söhbət Eldar Həsənovdan gedir. Onu baş prokuror işləyərkən tanımışdım. Bu insan barəsində

daim yaxşı fikirlər eşitmişəm. Eldar Həsənov hakim olarsa, münasibətlər daha da yaxşılaşar".

Hüquqşünas Müzəffər Baxış: "Xanlar Hacıyevin Avropa Məhkəməsinəki fəaliyyətinin müsbət olduğunu deyər bilmərəm. Amma onu mərifətli bir şəxs kimi tanıyıram. Öz üzərində çalışıb, biliklərini zənginləşdirən bir hüquqşünasdır. Avropa Məhkəməsinə işlədiyi dövrdə də böyük nüfuz sahibi olub. Xanlar Hacıyev ölkəmizdə hüquq sisteminin inkişafını istəyən şəxsdir. O, Azərbaycanı həm də istəyən insandır. Açıq, indiki halda Azərbaycanı Avropa Məhkəməsinə təmsil edəcək hakim görmürəm. Bunu məsuliyyətlə deyirəm. Bir şəxs var, amma onun ingilis dilini bildiyindən dəqiq xəbər yoxdur. Bakı Apelyasiya Məhkəməsinə Natiq Cəfərov adlı hakim var. Onun ingilis dili varsa, istədim ki, Azərbaycanı o təmsil etsin".

İnsan Haqları üzrə Birgə İşçi Qrupunun üzvü Səidə Qocamanlı X. Hacıyevin fəaliyyətini yüksək qiymətləndirdi: "Onun haqqında müsbət fikirlər eşitmişəm. Çox təəssüf edirəm ki, bu gün Azərbaycanda Xanlar müəllimi əvəz edəcək hakim tapılmır. Uzun illərdir bu hal davam edir. Amma sonucda kimsə olmalıdır. O kimsə haradan tapılacaq, bunu bilmirəm. Belə şəxs Avropa təfəkkürlü, azad düşüncəli, xarici dilləri mükəmməl bilən, gənc insan olmalıdır".

□ **Cavanşir ABBASLI**

Laçının işğalına səbəb olan xəyanət

Azərbaycanın qədim tarixi ərazisi olan Laçın rayonu Ermənistan tərəfindən işğaldan 24 il keçdi. 1992-ci il mayın 18-də erməni işğalçıları rayonun yüzlərlə mədəni-məişət obyektini, onlarla qəsəbə, kənd və tarixi abidələrini dağıdaraq talan edib. İşğal nəticəsində 63 min 341 Laçın sakini öz yurdundan didərgin düşüb. 1835 kvadrat kilometr ərazisi olan rayonun 121 kəndi olub.

Keçmiş alay komandirindən şok açıqlamalar

Arif Paşa: "Geri qayıdanda gördüm ki, minaları bir-biri ilə əlaqələndirən naqillər kəsilib; qəfildən məlum oldu ki, bizim tankların və BTR-lərin motorlarına qum tökülüb"

görə nazirlə aramızda böyük ziddiyyət yaranmışdı. Sonradan anlamışdıq ki, Rəhim Qaziyevi də aldadıblarmış və bu işin içində çox böyük bir oyun olub. Baş Qərargah rəisi Şahin Musayev idi. 120 nəfərdən ibarət briqada ilə Laçının müdafiə olunmasını mümkünə salmışdı. Briqadanın komandiri isə Elbrus Orucov idi. Onun qısa müddətdə cəmi 120 nəfərlə uğurlu döyüş əməliyyatları, müdafiə sistemi qurması mümkün deyildi. Laçın rayonu Ermənistan və Dağlıq Qarabağ rejimi ilə 240 kilometrlik təmas xəttində idi. 120 insanla 240 kilometrlik təmas xəttində düşmənin hücumunun qarşısını ala bilmək fiziki baxımdan mümkün deyildi. Laçın alayı ləğv olundu və mənəndən tələb olundu ki, mayın 6-dək alayın bütün silah-sursatını təhvil verim. Alayın ləğv olunması faktiki olaraq Laçının müdafiəsiz qalması demək idi. 65 minə yaxın əhali cəmi 120 nəfərlik bir briqadanın ümidinə qalırdı. Ona görə də mən alayın ləğvinə və silahların alınmasına etiraz elə-

mişdim. AXC hakimiyyəti dəyişdikdən sonra mənim bu etirazımı bir komandir kimi Müdafiə Nazirliyinin əmrinə tabe olmamağım kimi tövsif edib məni həbs etdilər. Laçın alayının ləğvindən cəmi 18 gün sonra Laçının işğal olunması mənim o dövrdə etirazımın haqlı olduğunu sübuta yetirmişdi".

Keçmiş komandir daha sonra dedi ki, Laçın alayının döyüşçülərinin böyük əksəriyyəti rayonda olub. Onlar rayonun bütün relyefinə bələd idilər, onların ailələri, ev-əşikləri Laçında idi. Bu insanlar Laçını qoruyurdu və nəyin bahasına olursa-olsun qorumaqda maraqlı idilər. Onları qəfildən tərk-silah edib Laçın boyda rayonun taleyini 120 nəfərlik ərazini tanımayan kiçik bir dəstənin ümidinə buraxmaq Laçına, Azərbaycana xəyanət idi: "Biz çox güclü müdafiə planlarını qurmuşduq, döyüşə də mən rəhbərlik eləməli idim. Alayın ləğvi və mənim də komandirlikdən uzaqlaşdırılmağım bu müdafiə və döyüş əməliyyatlarının yerinə yetirilməsi-

nin qarşısını aldı. Alayı ləğv eləməklə Laçının işğalına şərait yaratmış oldular. Mən alayın ləğvinə etiraz etmək üçün qısamüddətli Bakıya gəlmişdim, geri qayıdanda gördüm ki, bizim minaladığımız ərazilərdə minaları bir-biri ilə əlaqələndirən naqillər bir metrədən bir kəsilib. Biz hazırlamışdıq ki, 15 mayda Ermənistanın Gorus rayonunun arxasına keçib böyük bir ərazini ələ keçirək və həmin ərazi ilə ermənilər tərəfindən yenidən işğal olunmuş Şuşanın dəyişdirilməsi

Şairə niyə qatil cəzası verildi?

Saday Şəkərliyə oxunan hökm birmənalı qarşılanmayıb; onun işindən apelyasiya şikayəti veriləcək

Mayın 16-da Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə Azərbaycan Yazıçılar İttifaqının (AYİ) üzvü, şair Saday Şəkərliyə hökm oxunub. Əfqan Hacıyevin sədrlik etdiyi məhkəmə heyətinin qərarı ilə S.Şəkərli 10 il həbs cəzası alıb.

Şairə verilən ağır cəza ictimaiyyət arasında birmənalı qarşılanmayıb. Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin (AYB) sədri Anarın xahişi də şairə ağır cəzadan xilas edə bilməyib.

AYB-nin mətbuat katibi Xəyal Rza "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bunları dedi: "Məsələ ilə bağlı bir şey deyə bilmərəm. Rəhbərliyin qərarında olan bir şeydir. Əgər cinayət əməli varsa, Azərbaycan qanunu bununla bağlı qərar versə, biz heç nə edə bilmərik. Amma Anar müəllim öz böyüklüyünü göstərdi. Sözügedən şəxsə bağlı müraciət edərek, onun yaradıcılığını nəzərə alıb, cəzasının yüngülləşdirilməsini, yaxud işə ədalətli baxılmasını xahiş etdi. 10 illik cəzanın ağır olub-olmamasını analiz etmək hüquqşünasların işidir. Açıqı, o prosesi yaxından izləməmişəm və maddəsinin nə olduğunu bilmirəm. 10 ilin az-çox olduğunu bu vəziyyətdə demək çətindir".

Xəyal Rza qeyd etdi ki, hər bir halda, gələcəkdə S.Şəkərlinin azad edilməsi üçün Əfv Komissiyasına, digər müvafiq qurum və şəxslərə müraciət edilə bilər.

Tanınmış publisist Həmid Herişçi Saday Şəkərliyə yaxından tanış olduğunu bildirdi: "Hadisə barədə mətbuatdan xəbər tutmuşam. "Azərbaycan" dərgisində mənim də, onun da şeirləri çap olunub. İndiki vaxtda yaradıcı insanların, xüsusilə şair və yazıçıların fəaliyyətləri çox daraldılıb. Buna görə maddi imkanlar da aşağı düşüb. Ola bilər ki, hansısa maliyyə əməliyyatlarında olub. Bu işlərdə şair və yazıçılar naşidirlər. Açıqı, texniki səhvlərin olduğunu düşünürəm. Onun pis iş görəyincə zərər qədər inanmıram. Çox istərdim ki, azadlığa buraxılsın. İşdən dərinədən xəbərdar deyiləm. Sadəcə, onu bilirəm ki, o şəxs mənfəət insanı deyil".

Şair Aqşin Yenisey həmkarına verilən cəzanın ağır olduğunu qeyd etdi: "Mən bu həbs haqqında ancaq mətbuatdan oxumuşam. Saday Şəkərliyə özünün təcridxanadan yazdığı məktubunda da bu həbsin hansısa yaradıcılığa görə yox, konkret hadisəyə, şəxsi münasibətlərə görə baş verdiyi göstərilmişdi. Səhv etməməyə, ailə üzvləri, yaxınları da onun yazılarına görə tutulması faktını inkar edirdilər. Bütün hallarda ağır cəzadır. Məncə, Saday Şəkərli kimi bir şair belə bir cəzaya layiq cinayət törədə bilməzdi!".

Şairin vəkili Bəhrüz Bayramov hökmdən apelyasiya şikayəti verəcəklərini söylədi: "Absurd ittihamlardır. Heç bir əsası yox idi. Ədalətli məhkəmə qərarı olsaydı, Saday Şəkərli bəraət almalı idi. Məhkəmə istintaqı zamanı məlum oldu ki, Saday Şəkərliyə Vergilər Nazirliyinin rəhbərliyi barədə heç bir işə ədədi məlumatları olmayıb. Sadəcə, bu hadisələr yazdığı kitabına görədir. Kitabın ön hissəsində yazıb ki, Fazil Məmmədova etdiyi yaxşılıqlara görə təşəkkür edirəm. Kitabda müxalifətli şəxslərin fikirlərindən sitatlar gətirib. Yazdığı kitabına görə də həbs olunub. Əvvəlcə apelyasiya, müsbət qərar olmasa, Ali Məhkəməyə müraciət edəceyik. Ondan sonra Avropa Məhkəməsinə şikayətimiz olacaq. Əvvəldən qərəz var idi. Bu maddə ilə cinayət işi qaldırmaq absurddur, hüquq adına qara ləkədir. Kitabın üz qabığında Fazil Məmmədova təşəkkür varsa, digər şəxslərə qarşı hansı işə ədədi məlumatları ola bilər? Bu məlumatlar nədən ibarət idi? Sadəcə, vergilər nazirinin müşaviri Akif Cahangirovun ifadələri əsas götürüldü. O isə məhkəmədə bu yanlışlıqları izah edə bilmədi".

Xatırladaq ki, S.Şəkərli ötən ilin dekabrında həbs edilib. Ona qarşı Cinayət Məcəlləsinin 182.3.2-ci (külli miqdarda əmlakı hədə-qorxu ilə tələb etmə) maddəsi ilə cinayət işi başlanıb.